

Al XVIII-lea Raport Caritas/Migrantes

Traduzione di Ana Maria Saratean – Scalabrini International Migration Institute

Dossier Caritas/Migrantes 2008 încadrează în perspectivă noile numere, care fac referire la prezența imigranților. Pentru a evidenția semnificatul social este folosit sloganul „De-a lungul strazilor din viitor”.

Pentru a se pregăti la noul scenariu este indispensabilă o mentalitate mai profundă, capabilă să privească imigranții nu ca pe „alții”, diferiți, străini (său după spusele altor persoane ca devianți), ci ca noi cetățeni, vecini, care aduc un nou aport la dezvoltarea noastră.

Ceea ce se întâmplă în Italia a fost în prealabil experimentat de multe alte popoare europene și de peste ocean, multe dintre acestea având imigranți de origine italiană. Așa cum în nenumărate rânduri a subliniat Biserica, migrația poate să aducă noi schimbări la nivelul dezvoltării locale, dar este nevoie și de atenție și primire, într-un mediu de drepturi și îndatori.

Numărul imigranților. Prezentarea numărului total al imigranților aflați în Italia la începutul fiecărui an e prima îndatorire a unui raport periodic precum este: *Dossier Caritas/Migrantes*.

După raportul realizat de Istat cetățenii străini care dețin rezidență (după o creștere anuală de aproximativ jumătate de milion de unități) la începutul anului 2008 sunt 3.443.000. Sunt incluși în cadrul acestui număr și cetățenii comunitari: 62,5% în Nord, 25,0% în Centru, și 12,5% în Sud.

Caritas și Migrantes prezintă un număr superior de imigranți prezenți în mod regulat. Acesta oscilează între 3.800.000 și 4.000.000, pe o populație globală de 59.619.290 persoane, cu o incidență de 6,7% (lejer mai ridicat decât media UE, care a fost de 6,0% în anul 2006).

Aceste două resurse, chiar dacă diferite, nu sunt în contrast deoarece se referă la categorii diferite de imigranți: *Dossier*, tine cont de cei, ajunși mai târziu, care nu au primit încă rezidență, deoarece de cele mai multe ori primirea acesteia întârzie chiar mai mult de un an de zile.

Primul colectiv, care s-a dublat în decursul a doi ani, este cel român (624.741 rezidenți iar după estimarea *Dossier-ului*, aproximativ un milion de persoane cu drept de ședere), urmat de cel albanez (401.915) și marocan (365.908): Cu un număr mai ridicat și mai scăzut de 150 mii de unități se situează, respectiv, cel chinez și cel urcainian. În urma acestui raport se observă că cei care au câștigat câteva procente au fost europenii (52,0%), între timp africanii își mențin pozițiile atinse (23,2%). Asiaticii (16,1%), și americanii (8,6%) pierd un punct procentual.

ITALIA. Estimarea Caritas/Migrantes a prezenței străine regulară, comunitară și necomunitară (31.12.2007)

Rezidenți străini la 31.12.2006	2.938.922
Demersuri de rezidență aflate în întârziere care s-au rezolvat în decursul anului 2007	300.000
Persoane cu o nouă ocupație în 2007	251.190
Muncitori autonomi veniți din exterior în 2007 (comunitari și ne)	1.600
Copii nou născuți având ambii părinți de proveniență străină, în 2007 (estimare)	63.000
Minori necomunitari veniți în decursul anului 2007	32.744
Alte persoane necomunitare venit pentru reîntregirea familiei în 2007	60.810
Persoane necomunitare venite cu alte motive în 2007	45.886
Comunitari veniți pentru reîntregirea familiei sau pentru alte motive în 2007	92.960
Comunitari veniți în 2007, fără a se înregistra, pentru o ședere mai îndelungată	200.000
Estimarea a numărului de persoane prezente regulamentar până la 31.12.2007	3.987.112

SURSA: Dossier Statistico Immigrazione Caritas/Migrantes. Estimare din surse diferite.

Dimensiunea structurală și fluxurile. Toate sursele statistice admit :

- Puternica prezență globală a cetățenilor străini
- Puternica creștere anuală
- Numărul femeilor care imigrează a devenit egal cu cel al bărbaților
- Puternica forță de atracție a regiunilor din Centru și Nord
- Creșterea prezenței imigranților în Sud
- Persistența nevoii de forță de muncă suplimentară
- Creșterea tendinței de stabilire
- Acomodarea devine din ce în ce mai prezentă
- Devine tot mai grea întreținerea minorilor și a generațiilor viitoare
- Pluralitatea țărilor de proveniență și tradițiile culturale și religioase

Este considerat un indicator remarcabil pentru stabilitate și crescuta investiție pentru achiziționarea unei locuințe. În ceea ce îi privește pe italieni 8 din 10 sunt proprietarii unei locuințe, iar cazul imigranților este doar 1 din 10 dar această diferență se află într-o continuă scădere: în 2007 achizițiile efectuate de cei din urma au fost de 120.000.

Totul lasă să se înțeleagă că imigranți se vor stabili în Italia și vor fi din ce în ce mai numeroși . Datorita acestor motive, imigrației i se atribuie o dimensiune structurală. Țara noastră se situează în Europa printre cele mai importante în ceea ce privește numărul mare de imigranți. Termenul „străin” devine din ce în ce mai potrivit pentru a califica o prezență așa de înrădăcinată și care se află în continuă creștere.

Dimensiunea globală a marilor orașe italiene anticipă ceea ce va reprezenta viitorul Italiei. La Milano prezența străinilor este de 14% și 1 din 4 este minor (aproape 50.000 dintr-un total de 200.000), în timp ce la Roma prezența este de 10% și întreaga populație imigrată ajunge în jur la 300.000 de unități.

Fluxurile în ultimul trieniu. În perioada 2005-2007 s-au prezentat în jur de 1 milion și 500.000 de cereri de angajare a muncitorilor străini din partea firmelor familiare italiene: 251.000 în 2005, 520.000 în 2006 și 741.000 în 2007, cu o incidență, față de populația străină deja rezidentă, pentru prima dată de 10%, după care de 20% și în 2007 de 25% (dar chiar de 33% spre deosebire de muncitorii străini deja angajați). Fluxurile înregistrate în ultimul deceniu sunt printre cele mai ridicate din istoria Italiei, comparate - dacă nu cumva superioare – cu consistentul exod spre străinătate al italienilor după cel de-al doilea război mondial.

În fenomene așa de vaste și cu un ritm așa de ridicat se nasc și abuzurile, dar aceasta nu trebuie să dea uitării faptul că imigrația deține în mod substanțial un semn pozitiv și oferă un remediu lacunelor existente în țara noastră. Tranziția demografică transformă Italia dintr-o țară cu o vârstă medie avansată, în una dintre cele mai bătrâne din lume, între timp piața – pentru a produce bogății – are nevoie continuu de muncitori tineri. Imigranții sunt o populație tânără: 80% au mai puțin de 45 de ani. Cei care au depășit vârsta de 55 de ani sunt prezenți într-un număr foarte scăzut. Pe lângă aceasta, rata de fecunditate a femeilor străine se află în gradul de a asigura schimbări în rândul populației (2,51 copii la o femeie), spre deosebire de cum se întâmplă în rândul italiencelor (1,26 copii în medie).

În anul 2007, având în vedere că nu a fost integrată cota inițială de 170.000 de noi intrări, se poate presupune, ținând cont de cererile prezentate, existența a aproximativ o jumătate de milion de persoane care deja se aflau în Italia și erau înscrise în piața de muncă la negru, chiar dacă erau lipsite de permis de ședere. Aceasta subliniază nevoia unei gestionări mai eficiente a pieței ocupaționale.

Pentru reglementarea fluxurilor de intrări se resimte nevoia intervențiilor de origine organică. Centrele de identificare și expulzare nu vor fi folosite în acest sens.

ITALIA. Imigrația în Italia în trieniul 2005-2007

Date demografice	2005	2006	2007
Populația rezidentă (Istat)	58.751.711	59.131.287	59.131.287
<i>Dintre care străini</i>	2.670.514	2.938.922	3.432.651
Incidența străinilor	4,5	5,0	5,8
Estimarea Dossier Statistic Caritas/Migrantes	3.035.144	3.690.052	3.987.112
Procentul de femei străine	49,0	50,6	50,4
Numărul copiilor străini născuți	52.000	57.000	63.000
Minori	586.000	666.000	767.000
Înscriși la școală	424.683	500.512	574.133
Cei care au primit cetățenie	19.266	35.766	38.466
Cotele noilor muncitori	170.000	170.000+350.000	170.000
Cereri prezente	251.000	540.000	741.000

SURSĂ: *Dossier Statistico Immigrazione. Prelucrarea a mai multor date diferite.*

Creșteri în simbioză cu italieni. Între italieni și imigranți conexiunea devine din ce în ce mai strânsă, nici unii nu pot merge înainte fără ceilalți, chiar dacă pe lângă inegalabile avantaje apar și probleme care trebuie depășite.

E preferabil să ne oprim atenția asupra a trei aspecte, care atestă că există legături din ce în ce mai strânse între italieni și imigranți. Acestea arată cât este de nerațional impunerea unei „separări” nete între populația italiană și populația imigrantă.

1. Imigranții într-un număr din ce în ce mai ridicat de cazuri, sunt interesați să primească permisul de ședere pentru rezidență de lungă durată (document în precedentă denumit „

permis de ședere”), pentru că își dau seama de faptul că șederea lor în Italia nu va fi doar temporară. Îi apropie de ei pe cei dragi sau se căsătoresc și își formează o familie. În acest context nu puțini sunt cei care își încep povestea de migrație cu acte în regulă și o termină în iregularitate, datorită complexității și contradicției unor aspecte legate de legislație.

2. Imigranții nu doar trăiesc aproape de noi dar instaurează raporturi de adevărată și proprie împărțire. În 2006, 1 căsătorie din 10 a avut ca parteneri un italian și un străin (24.020 pe un total de 245.992 de căsători), o cotă mai mult decât dublă spre deosebire de căsătoriile cu ambii parteneri străini (10.376). În nouă regiuni din Nord prezența căsătoriilor mixte ajunge la 25 % din total. Cuplurile mixte care rezistă în timp atestă o realitate foarte promițătoare în ceea ce privește schimbul cultural.
3. Din ce în ce mai mult dobândirea cetățeniei italiene devine considerată funcțională la propria dorință de permanentă și la o pătrundere egalitară, ceea ce indică și o prețuire pentru țara noastră. În anul 2007 au fost 38.466 de cazuri de cetățenie, aproape o sumă dublă față de cea de acum 3 ani. Nivelul este încă scăzut dacă îl confruntăm cu cele 700 de mii de cazuri de cetățenie înregistrate în Europa, aproape 2.000 pe zi dintre care doar o sutime în Italia, aceasta în Uniune înregistrează printre cele mai mici rate de naturalizare.

O contribuție de muncă indispensabilă. În Italia, în mod special prin rândul imigranților, e enorm de extinsă munca la negru, nu doar în familii dar și în firme, această amplitudine este necunoscută în alte țări industrializate. Totuși statisticile birourilor de muncă atestă contribuția substanțială a acestor muncitori, fie ei europeni (cei mai numeroși), sau de pe alte continente. Per ansamblu este vorba de 1500 000 de persoane cu o incidența asupra totalului care depășește 10% din numărul celor angajați în diverse sectoare.

Maxima concentrare a muncitorilor imigranți, egali cu două treimi din total, se află în nord. La Brescia din 5 muncitorii 1 s-a născut în străinătate, în Montova, Lodi și Bergamo 1 din 6, la Milano 1 din 7; tot la Brescia este născut în altă țară 1 angajat din 3 și la Milano 1 din 4, între timp în Lombardia aproape jumătate din noi angajați (45,6%) s-au născut în străinătate. În Veneto la începutul lui 2000 erau 20.000 de firme care apelau la muncitorii străini, iar acum acest număr este de 40.000. În Lazio 10% din muncitori sunt străini, de altfel ca și în Sud, unde în anumite sectoare ca și agricultură, construcții și asistență familială aportul lor a devenit un parametru indispensabil.

Muncitorilor străini încep să se înscrie și în cadrul sindicatelor (814.311 de persoane). Rata înscrierilor a crescut cu 5% la nivel total. 12% din cadrul persoanelor înscrise reprezintă străinii, din cadrul acestui număr sunt extrase persoanele pensionate.

ITALIA. Participarea imigranților la economie și pe piața muncii (2007)

Rata activității		Muncitori cu un loc de muncă născuți în străinătate	2.740.450
Străini	73,2%	Angajași noi, născuți în țări străine	599.466
Italieni	61,9%	Între angajați și concediați	198.033
Rata ocupației		Procentele celor noi angajați, în raport cu cei care au deja un loc de muncă	22,2%
Străini	67,1%		
Italieni	58,1%	Firme constituite de persoane născute în străinătate	165.114
Rata șomajului		Străini înscriși la sindicate (Cgli, Cisl, Uil, Ugl)	814.311
Străini	8,3%	Accidentele muncitorilor născuți în țări străine	140.579
Italieni	5,9%	Prezența străinilor din totalul accidentelor	15,4%
Femei străine	12,7%	Sume trimise din Italia (mii de euro)	6.044.060
Străinii cu dependențe	84,4%	Estimare veniturilor fiscale ale imigranților (în euro)	3.749.371.530

SURSA: *Dossier Statistico Immigrazione. Prelucrarea a mai multor date diferite.*

Un aport de muncă necesar și în viitor. Firmele mici sunt angajatoare în trei sferturi din cazuri, în ciuda structurii neobișnuite a sistemului nostru productiv. Situația este foarte diferită față de panorama de migrație de după cel de al Doilea Război Mondial, când un număr mare persoane din Sud au fost atrași de marile fabrici din Nordul Italiei, din Germania, Elveția și din alte țări europene. Se explică astfel caracterul extins al imigranților pe tot teritoriul.

Rata lor de activitate este de 73,2% (de 88% pentru bărbați), și deci mai bine de 12 puncte în plus față de italieni, în timp ce rata lor de șomaj e cu 2 puncte mai ridicată (8,3% în medie e 12,7% pentru femei), dar cu valori mult mai ridicate de multe ori pentru anumite colectivități cum este cea marocană.

Procentajul celor angajați în agricultură (7,3%) și a celor care lucrează în servicii (53,8%) în perioada 2005-2007 a crescut cu doua puncte spre deosebire de cel al persoanelor care activează în industrie (35,3%).

Tipologiile de pătrundere evidențiază caracterele diferite ale fiecărui teritoriu: în Nord este mai prezentă munca în firme și cea autonomă, în Centru munca autonomă și cea în cadrul familiilor și în Sud munca în familii și în sectorul agricol.

Chiar și într-o conjunctură economică grea, ca cea actuală, e prevăzută nevoia de noi muncitori străini pentru buna funcționare a pieții muncii, de aceea e nevoie de o facilitare de intrare a cotelor decât de închiderea afluxului. Datorită muncitorilor imigranți a crescut cu doua treimi angajarea în Italia, până la un număr de 234.000 de noi muncitori în 2007.

Creșterea investitorilor imigranți. Imigranții ocupă locurile de muncă care le sunt oferite și într-un mod crescător formează unele pe cont propriu, mai ales după ce au reușit să treacă de o faza grea, aceea a acomodării. Munca lor individuală implica mai mult de 10% din populația adultă de origine străină cu 165.114 titulari în cadrul firmelor, 52.715 asociați și alte 85.990 persoane implicate în firma. Sper deosebire de mai 2007, s-a înregistrat o creștere de 6%, având o dinamica mult mai accentuată decât aceea resimțită de către întreprinderile cu titlatura italiana.

85% din firme cu titulari imigranți au fost constituite începând cu anul 2000, când sub diferite aspecte înrădăcinarea imigrației a devenit mult mai evidentă. Colectivitățile cu cei mai mulți antreprenori (peste 20.000) sunt cea marocana, românească (în mare creștere) și cea chinezească, după care urmează cea albaneză cu 17.000 de titulari. Se întâlnește în prezent o remarcabilă concentrare

sectorială: din 10 firme 4 muncesc în construcții, sector dinamic și răspândit în toată Italia, și aproape 4 în sectorul comercial.

Dacă rata de investiție a imigranților ar fi egală cu cea a italienilor, numărul firmele s-ar dubla și ar depăși 300.000 de unități, cu o categorie de beneficii în producție în bogăție și în formarea locurilor de muncă, cu o prezență puternică și în sectoarele cu o tehnologie mai ridicată și cu conținut inovativ, evitând astfel ca aportul întreprinzătorilor imigranți să fie limitat la nivele mai joase.

Dossier a ales ca studiu de caz Consorțiul Interpreți Traducători (ITC), constituit la Roma în 2006 dar care are activitate în toată Italia. Consorțiul pune la dispoziție Comisii pentru recunoașterea statutului de refugiați și al Centrelor de primire și de identificare pe cei 823 de parteneri de ambele sexe, dintre care cei mai mulți sunt laureați cu studii superioare (chiar dacă în 4 cazuri din 5 titlul nu a fost recunoscut), proveniți din diferite continente, cu o discretă perioadă de rezidență (doar o treime e prezentă în Italia de mai puțin de 10 ani) e și o vârstă matură (mai mulți din jumătate au depășit 35 de ani), într-o pătrime din cazuri născuți și crescuți în Italia, foarte buni cunoscători de diverse limbi.

Creatori de bogăți și neasistați. *Dossier*, în colaborare cu Comisia de cercetare a excluderii sociale, asociațiile imigranților și societatea cooperativă Codres, a condus în perimetrul roman o cercetare având eșantion de peste 900 de imigranți. Rezultatele obținute în urma acestei cercetări au fost semnificative.

Rezultă că imigranți se află mai mult în riscul de a cădea pradă sărăciei spre deosebire de italieni deoarece au parte de protecție mai redusă. Cele mai mari dificultăți întâlnite la început sunt depășite cu ajutorul rețelelor familiale și de prietenii, doar rar cu intervenția structurilor publice.

Chiar dacă venitul mediu net al muncii imigranți nu este unul ridicat (în jur de 900 de euro), aproximativ două treimi din cei intervievați se declară mulțumiți de ocupația pe care o dețin. Încercă să facă să le ajungă ceea ce au și ceea ce consumă e destinat la satisfacerea nevoilor de bază. Încadrarea lor ca masa de asistați nu se găsește în rezultatele cercetării realizate și nici în statisticile oficiale.

După Istat (2005), primăriile au cheltuit pentru intervenții directe destinate imigranților 136, 7 milioane de euro, 2,4% din încadrarea lor socială, egal cu 53,9 de euro pe cap. Ținând cont că imigranți sunt și beneficiari ai serviciilor care se adresează majorității populației, sumele utilizate în beneficiul lor s-ar putea ridica la maxim 1 miliard de euro, și ar fi în mod abundent acoperite de intrările pe care aceștia le garantează.

O estimare a *Dossier* a evidențiat că, contribuția imigranților în anul 2007 a fost de 3 miliarde și 749 de euro, din care 3,1 miliarde pentru banii vărsați de Irpef și sumele restante pentru alte tipuri de instituții (Adiționale Irpef Regionale, Ici, Impozite ipotecare) printre care cele mai consistente sunt acelea pentru impozitul de înregistrare (137,5 milioane) și impozitele care sunt înlocuite de venitul firmei (254,5 milioane de euro).

Aceste numere nu reprezintă nici un fel de surpriză, ținând cont că după Unioncamere imigranții concurează pentru 9% la Produsul Intern Brut.

Imigranții asigură o creștere economică considerabilă în țările de origine prin banii trimiși acasă, care în 2007, la nivel mondial, s-au ridicat la 37 de miliarde de dolari, în timp ce în Italia au ajuns la 6 miliarde de euro, o cincime în plus în raport cu anul 2006, direcționate spre țări emergente și în plin proces de dezvoltare, în special spre China și Filipine.

ITALIA. Estimare a contribuției imigranților (2007)

Impozite	Estimarea contribuției
IRPEF	3.113.421.680
Add. le Reg. le IRPEF	146.324.372
Add. le Com. le IRPEF	43.016.068
I.C.I	10.536.068
Impozite pentru locuințe	22.008.000
Impozite ipotecare	22.008.000
Impozite de registru	137.550.000
Impozite înlocuitoare	254.507.400
TOTAL	3.749.371.530

Școala și universitatea. În 2007 s-au născut 65.000 copii având ambii părinți de origine străină și, dacă se ține cont și de minorii care vin pentru reîntregirea familiei, rezultă că populația minoră este în creștere în Italia la un ritm de 100.000 de unități pe an. Minorii de origine străină sunt în total 767.060, dintre care 457.345 fac parte din a doua generație adică născuți în Italia și deci străini doar din punct de vedere juridic.

Studentii copii de imigranți cresc cu un ritm de 70.000 de unități pe an și au depășit 600.000 de unități în anul școlar 2007-2008 (574.133), cu o prezență medie de 6,4% (dar de 10% și mai mult în Lombardia, Veneto, Emilia Romagna, Umbria) și o mai mare concentrare în școlile primare și generale. Sunt aproximativ 100 mii studenții români (92.734), albanezi (85.195) și marocani (76.217), aproape 30.000 cei chinezi, 20.000 ci din Ecuador, 15.000 tunisieni, sârbi și cei din Muntenegru.

Nu sunt puține problemele care intervin într-un sistem școlar dotat cu mijloace pentru a favoriza o integrare adecvată a imigranților, mai ales când transferul din străinătate se face în timpul anului școlar. După surse din minister 42,5% dintre elevii străini nu sunt în regulă cu studiile, cu întâzieri școlare în mod particular accentuate în școala generală, unde 19% dintre străinii înscriși au peste 18 ani. O altă problemă serioasă este reprezentată de canalizarea excesivă a acestor copii spre ramura tehnica-profesională.

Globalizarea este prezentă și în universitățile Italiene, unde se află înscriși 47.506 de studenți străini, dublu în raport cu 10 ani în urmă. Totuși numărul lor rămâne scăzut: printre altele, sistemul nostru nu se bucură de o deosebită apreciere la nivel internațional. În topul celor mai prestigioase 200 de universități se afla doar universitatea din Bologna și Roma (La Sapienza) ocupând doar locurile 173 și 183.

Studenți străini reprezintă doar 2,6% din întreaga populație universitară (1.809.186) și deci, o mică cotă spre deosebire de media din țările OCSE (7%). Universitarii străini mai nou înmatriculați sunt anual 10.000 (dintre care 60% femei). Dintre aceștia, înscriși la doctoratele de cercetare sunt 2.136 din 38.890 (5,9%), cei înscriși la masterate de nivel I și II sunt 2.385 din 43.127 (5,5%). Absolvenți sunt și persoanele laureate ating un număr de 5.000 pe an.

Limbile și culturile imigranților. Reprezentativă este și bogăția culturală a căreia imigranți sunt purtători și a cărei dovadă este limbile acestora (*Dossier* a descoperit 150 în anul 2001 într-un studiu realizat de Universitatea pentru studenți din Siena). Aceste limbi, pe lângă faptul că reprezintă o bogăție pentru conținutul pe care îl transmit pot fi considerate ca favorabile pentru contacte comerciale cu țările de origine: mai ales dacă ne gândim la chineză, la albaneză, la rusă și la spaniolă.

Limbile materne, nu reprezintă un obstacol în învățarea limbii italiene, și sunt indispensabile pentru a susține identitatea culturală dezvoltată în țările de origine și viața diferitelor colectivități.

ONG-ul Cospe a descoperit ca în luna aprilie 2007 existau un număr de 146 de titluri „ în limbile” imigranților (două treimi din acestea datează din ultimii 5 ani). Acestea au apărut în 63 de ziare (din categoria celor lunare), în 59 de transmisiuni radiofonice, la 24 de programe de televiziune (de origine săptămânală) cu intervenția chiar și a marilor grupuri ca „Metropolis” al ziarului „La Repubblica” și „Străini în Italia/ Stranieri in Italia”. În acest sector lucrează 800 de operatori dintre care 550 sunt origine străină. Intervine din ce în ce mai des nevoia de a reface legea profesională, deoarece în prezent titlurile în limbă străină trebuie redactate de jurnaliști italieni, care de cele mai multe ori nu cunosc limba în care trebuie să scrie. La nivel deontologic a fost aprobată Carta Romei, care trebuie pusă în aplicare.

Problema criminalității. Plângerile depuse împotriva cetățenilor străini erau de 89.390 în 2001 și au devenit 130.458 în 2005 (ultima informație oferită de Istat). Creșterea plângerilor din ultimii cinci ani a fost de 45,9% și în aceeași perioadă prezența criminalității străine (regulată sau nu) a trecut de la 17,4% la 23,7% între timp ce prezența străină cu acte în regulă s-a dublat (de la 1.334.889 la 2.670.514 rezidenți străini).

Des se afirmă că străinii au o mai mare rată de delincvență decât italienii, fără să se țină cont că „populația străină” implicată în plângeri presupune și imigranți ilegali și persoanele care se află în trecere, de la turiști, la oameni de afaceri, necuantificabili cu exactitate.

Un caz particular este reprezentat de comunitatea română, care reprezintă un sfert din prezența străină, prin urmare a fost catalogată drept o prezență cu „un puternic potențial criminal”. Fără a diminua delicatețea acestei probleme, *Dossier* argumentează în urma datelor că majoritatea românilor sunt persoane cinstite.

În rest, după *Raportul despre criminalitate*, de care s-a ocupat pentru anul 2007 Ministerul de Interne, trebuie să avem în vedere că imigranți ilegali sunt cei mai implicați, cetățenii străini cu acte în regulă sunt prezenți în plângeri așa cum sunt prezente celelalte persoane din totalul întregii populație populații rezidente. Aceștia sunt implicați cu precădere în fapte ca prostituția, furturi și contrabandă.

Un alt caz delicat este cel al rromilor, în cazul cărora s-a recurs la „justiție fă-ți tu” (cazul de la câmpul Ponticelli la Napoli, unde se credea, chiar dacă nu se aveau date concrete că rromii sunt răpitori de copii) pentru prima dată apare ipoteza de a lua amprente digitale de la minorii comunității, care deja erau stigmatizați în sens negativ.

Caritas și Migrantes sunt de acord cu faptul că criminalitatea împiedică o corectă conviețuire în societate și cel care comite o fapta de rea trebuie condamnat și pedepsit. Totuși, aceasta trebuie făcută într-o manieră de reeducare și fără forme de discriminare și sancțiuni (cum s-a întâmplat cu imigranții ilegali). Cultura legalității nu este cea care rezultă din intervenții represive, ci dar are nevoie de politici sociale specifice, pentru că prevenirea și integrarea trebuie să lucreze mână în mână. Însa, expresii de tipul „toleranță zero” sunt la ordinea zilei în țara noastră.

Un viitor împreună cu imigranții. Evaluarea realizată de Istat (iunie 2008) în legătură cu populația rezidentă în Italia până la sfârșitul anului 2050 redimensionează pericolul de „dispariție” a populației Italiene, între timp, evidențiază impactul crescut al străinilor, care reprezintă un aspect demografic negativ, chiar dacă nașterile nu vor scădea sub 500.000 de unități.

Cele trei scenarii ipotetice create de Istat (scăzut, mediu și ridicat, urmăresc parametri pre aleși) completează creșterea populație vârstnice și diminuarea populației cu vârsta de muncă. În toate scenariile, vârsta medie, de la 42,8 ani în 2007, va trece la 49 de ani la jumătate de secol. Populația activă, din 39 de milioane din 2007 va scădea în 2051 la 30,8 milioane în scenariul scăzut, 33,4 milioane din scenariul mediu este de 35,8 în scenariul ridicat. Persoanele de 65 de ani și peste, spre deosebire de cele 11,8 milioane actuale, în 2051 vor deveni 22,2 milioane în scenariul ridicat, 20,3 milioane în scenariu mediu și 18,3 milioane în scenariu scăzut.

Rezidenții, spre deosebire de cei 59,1 milioane de la începutul anului 2007, vor crește în 2031 fie în scenariu mediu (60,3 milioane, dintre care 53,9 italieni) fie în cel ridicat (64,6 milioane, din care 55,5 italieni) și 67,3 milioane în scenariul ridicat (din care 54,9 italieni); însă în nivelul scăzut se va ajunge la un nivel mai mic decât cel actual (55,6 milioane dintre care 46,7 italieni, care s-ar micșora cu 3,5 milioane în raport cu 2007). Viitorul Italiei este greu de imaginat fără prezența imigranți. La jumătatea secolului străinii din țară, pe lângă cei care vor deveni cetățeni italieni, vor fi de 8,9 milioane în scenariul scăzut, 10,7 milioane în scenariu mediu și 12,4 milioane în cel ridicat, cu o prezență între 16% și 18% în raport cu rezidenții.

Nivelul fluxurilor anuale preconizat de Istat, este de 150.000 de noi imigranți în scenariul scăzut, 200.000 în cel mediu și 240.000 în scenariul ridicat, presupunere care pare realistă și care privește spre viitor. Deja actuală cota a intrărilor de noilor muncitori este de 170.000 de unități. Aproximativ 100.000 de persoane vin pentru reîntregirea familiei, copii nou născuți care au ambii părinți de origine străină sunt 64.000 și câteva zeci de mii de persoane vin în Italia cu alte motive, cum ar fi religioase și de studiu, determinând astfel un aflus net superior față de cel din Germania.

Imigrația reprezintă o prioritate pentru Caritas și Migrantes. Caritas și Migrantes sunt organisme ecleziastice care lucrează în domeniul migrație cu proprii operatori și cu multiple structuri de serviciu încă din anii 60, când fenomenul a început să fie vizibil. Această experiență câștigată duce la eliminarea „complexului Penelope” prin și de ceea ce urmează împinge politica majoritară la o eliminare a ceea ce s-a făcut cu ceva timp înainte, nepermițând nașterea de logici ideologice și de partid.

Aspectul principal este lipsa de percepție a imigrației ca un fenomen structural, destinat să emeargă din ce în ce mai profund asupra societății. Acest fenomen nu este reglementat doar pe baza exigențelor conjuncturale ale lumii muncii. El nu trebuie înfruntat cu un comportament de închidere și nu se încadrează doar în exigențele de ordine publică. Logica numerelor cere o schimbare de mentalitate și adoptarea unor politici realiste și mai deschise, fiind așadar nevoie de respectarea diversității imigranților (a culori, a culturi, a religiei).

Chiar dacă suntem convinși că legalitatea și solidaritatea merg mână în mână, așa numitul „pachet de asigurare” nu îndeplinește conținuturile politicii de migrație nici nu e partea cea mai relevantă. Aceste plasări nu elimină obstacolele care fac mai grea viața imigranților și nu se străduiesc să susțină pătrunderea imigranților cu resurse și intervenții potrivite. Nevoia de strategii de durată în câmpul integrării a fost amintită de *Anul european al dialogului intercultural* care a fost inaugurat cu motto-ul „Împreună în diversitate”.

Sunt multe interogațiile la care ar trebuie să se ofere un răspuns: nevoia de a favoriza angajarea reglementară a imigranților, în mod particular în sectorul asistenței familiale, să favorizeze exigența de coeziune a familiilor, să se asigure susținerea socială la integrare, dacă e nevoie să se prezinte și cei care oferă locurile de muncă și să își facă partea. După Caritas și Migrantes politicile de integrare reprezintă adevărata modalitate de testare a intervențiilor guvernului în acest sector.

Sloganurile Dossier Caritas /Migrantes în anii Două mii

2001 Timpul migrației

2002 Muncitori și cetățeni

2003 Italia, țară de migrație

2004 Societate deschisă, societate dinamică și viitoare

2005 Imigrația și globalizarea

2006 Dincolo de alterare

2007 Anul european al dialogului intercultural

2008 De-a lungul străzilor din viitor